

This project was funded by the EU CERV-2021-DAPHNE, under the Grant Agreement, 101049295

**PRESS / Preventing - RESponding – Supporting – young survivors ofGBV:
sexual harassment, sexual and cyber violence**

Project: 101049295 — PRESS — CERV-2021-DAPHNE

**Work package WP3 – MONITORING/ENHANCING THE CAPACITY OF
MEDIA PROFESSIONALS**

**Deliverable 3.3. – Guide for Gender-Sensitive Reporting on SH /SV
and CYV**

July 2023

Credits

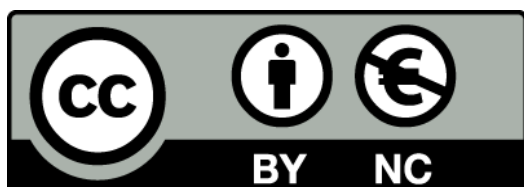
Συγγραφείς : Γιώργος Πλειός και Σοφία Καναούτη, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής Γιώργος Πλειός, National and Kapodistrian University of Athens, Department of Communication and Media Studies

Acknowledgements: Special thanks to the acclaimed teaching fellows who taught in the ToT for media professionals and to the participants, who attributed valuable time and expertise in the context of work package 3 of the “PRESS” project.

Disclaimer

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

The Report was developed in the context of the [PRESS](#) project.

Project Coordination: Centre for Research on Women's Issues 'Diotima'

Project Partners:

- National and Kapodistrian University of Athens - Faculty of Communication and Media Studies
- Genderhood

Περιεχόμενα

Εισαγωγή

Ορισμοί

Έμφυλη παρενόχληση και βία – μορφές

Η σεξουαλική παρενόχληση και βία ως δομικό / θεσμικό κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα

Προτάσεις για την κάλυψη από τα ΜΜΕ σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, online και offline.

Credits

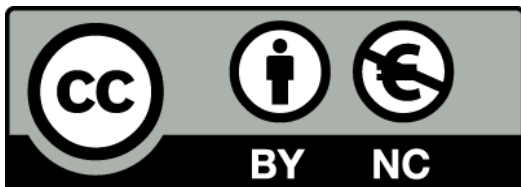
Συγγραφείς : Γιώργος Πλειός και Σοφία Καναούτη, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ

Επιστημονικός Υπεύθυνος: Καθηγητής Γιώργος Πλειός, National and Kapodistrian University of Athens, Department of Communication and Media Studies

Acknowledgements: Special thanks to the acclaimed teaching fellows who taught in the ToT for media professionals and to the participants, who attributed valuable time and expertise in the context of work package 3 of the “PRESS” project.

Disclaimer

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Commission. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-Non-Commercial 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

The Report was developed in the context of the [PRESS](#) project.

Project Coordination: Centre for Research on Women's Issues 'Diotima'

Project Partners:

- National and Kapodistrian University of Athens - Faculty of Communication and Media Studies
- Genderhood

Executive summary

The present NKUA Guide is written as part of the project PRESS (PRESS / Preventing - RESponding – Supporting – young survivors of GBV: sexual harassment, sexual and cyber violence) (Deliverable 3.3.) , which is implemented by a consortium with the co-ordination of the Centre for Research on Women's Issues 'Diotima', with partners the Department of Communication and Mass Media of the National and Kapodistrian University of Athens (NKUA), and the NGO Genderhood, funded by the EU CERV-2021-DAPHNE, under the Grant Agreement, 101049295.

The Guide aims to empower journalists and media professionals in treating the coverage of sexual harassment and violence, online and offline, supporting the voice of survivors, and addressing what the Guide calls structural violence. The Guide also contains advice / suggestions as to how to approach those matters, bearing in mind the undermining of the patriarchal hierarchies, so as to create a political and social environment, 'mores' that support survivors and discourage and demand accountability for sexual harassment and violence, online and offline.

Among the most important advice regarding the media treatment of sexual harassment and violence, the Guide suggests that

- the links between harassment and violence become prevalent,
- the journalists interested educate themselves about consent, language, triggering and psychological issues of survivors and of those dealing with others' trauma
- the journalists interested approach women experts
- the journalists interested allow for sexist views of women and minority groups
- the journalists interested present the whole personality of the survivors, and do not approach them merely as survivors
- the journalists interested present the uniqueness of each story, avoiding stereotypical views about people and acts.

Εισαγωγή

Ο παρών Οδηγός του ΕΚΠΑ εκπονήθηκε στο πλαίσιο του έργου PRESS (PRESS / Preventing - REsponding – Supporting – young survivors of GBV: sexual harassment, sexual and cyber violence) (Deliverable 3.3.) , που υλοποιείται από το Κέντρο Διοτίμα με εταίρους το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Τμήμα Επικοινωνίας και ΜΜΕ) και τη ΜΚΟ Genderhood.

Στόχος του Οδηγού είναι να δώσει μία εικόνα των προτεινόμενων αρχών για την κάλυψη από τα ΜΜΕ της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, online και offline, με γνώμονα τη δεοντολογία που προστατεύει τα άτομα και τις ομάδες που είναι επιζώντες αυτών των πρακτικών. Ο Οδηγός έχει σκοπό να βοηθήσει τους επαγγελματίες των ΜΜΕ ώστε να προωθούν ένα περιβάλλον εργασίας ελεύθερο από παρενόχληση, και να τους βοηθήσει να προωθήσουν την αναγνώριση από το κοινό των θεμάτων αυτών, μέσα από ρεπορτάζ σε παραδοσιακά και διαδικτυακά ΜΜΕ που υποστηρίζουν μία κουλτούρα συναίνεσης, σε αντιπαράθεση με την κουλτούρα του βιασμού.

Οι συγγραφείς θα ήθελαν να ευχαριστήσουν τους έτερους εισηγητές του Training of Trainers for media professionals του PRESS project, Δρ. Πατρίτσια Γερακοπούλου, Δρ. Μανίνα Κακεπάκη, Δρ. Αναστασία Χαλκιά, κα Χριστίνα Αγορίτσα, και κα Θωμαή Κάββουρα.

Ορισμοί

Όπως αναφέρθηκε και στο State of the Art Report του PRESS Project (Παραδοτέο 2.1.), το σημαντικό έργο της MacKinnon πάνω στην σεξουαλική παρενόχληση (1979), που επηρέασε και επηρεάζει τη φεμινιστική σκέψη περί παρενόχλησης, θεωρεί ότι ο νόμος πρέπει να αναγνωρίζει δύο διαφορετικές μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης. Η πρώτη είναι η μορφή που ονομάζεται *quid pro quo*, όπου η σεξουαλική συμφωνία της γυναίκας της εξασφαλίζει

προνόμια ή της επιτρέπει να μην τιμωρείται για την άρνησή της. Η δεύτερη μορφή, είναι αυτή που είναι ως μία επίμονη κατάσταση εργασίας, και που συνδέεται με τη δημιουργία ενός εχθρικού περιβάλλοντος εργασίας (βλ. επίσης Sapiró 2018). Η αναφορά State of the Art Report επίσης ανέφερε ότι η η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας [International Labor Organization (ILO)] με το Convention No. 190 θεωρεί τη σεξουαλική παρενόχληση ως άρρηκτα συνδεόμενη με την έμφυλη βία.

Και η σεξουαλική παρενόχληση και η σεξουαλική βία, online και offline, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζονται από τα ΜΜΕ, συνδέονται με τη σεξουαλική βία στην πολιτική ζωή, εξαιτίας του αδιαμφισβήτητου πολιτικού χαρακτήρα των ΜΜΕ. Το OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights θεωρεί τη βία κατά των γυναικών στην πολιτική ως διαφορετική από τη γενικότερη πολιτική βία, γιατί “είναι έμφυλη, συχνά σεξουαλικοποιημένη, και έχει ένα δεινό αποτέλεσμα, το να αποθαρρύνει σύγχρονες και μέλλουσες γενιές γυναικών από την αντιπροσώπευση, την έκφραση της φωνής τους, και την πρωτοβουλία στην πολιτική. Έχει εξάλλου και δεινή επίδραση στον πλουραλισμό και στην συμπερίληψη διαφορετικών αναγκών, θεμάτων και ιδεών στην πολιτική” (The OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights 2022).

Η διαδικτυακή σεξουαλική παρενόχληση και βία έχει τις ίδιες επιδράσεις και τους ίδιους στόχους: να αποθαρρύνει, να βγάλει από το δημόσιο χώρο, να εξουδετερώσει την παρουσία αυτών που γίνονται στόχος της.

Η Ομάδα GREVIO, (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence), αντιμετωπίζει τη διαδικτυακή βία ενάντια στις γυναίκες στην Πρότασή της General Recommendation No. 1. Σύμφωνα με αυτούς, “Η διαδικτυακή παράμετρος της βίας ενάντια στις γυναίκες ενέχει ένα ευρύ πεδίο διαδικτυακών δράσεων και δράσεων μέσω της τεχνολογίας. Αυτές είναι μέρος ενός συνεχούς βίας (continuum of violence) που βιώνουν οι

γυναίκες και τα κορίτσια για λόγους που έχουν να κάνουν με το φύλο τους. Σε αυτό το συνεχές συμπεριλαμβάνεται και η σφαίρα του σπιτιού, αφού σε αυτή τη σφαίρα επίσης συμβαίνουν το ίδιο σοβαρές και το ίδιο σημαντικές μορφές βίας, όπως αυτή που βιώνουν οι γυναίκες και τα παιδιά offline”. Εξάλλου, “η GREVIO θεωρεί ότι η έννοια της διαδικτυακής βίας ενάντια στις γυναίκες συμπεριλαμβάνει και διαδικτυακές πτυχές (δραστηριότητες και δεδομένα που είναι στο internet, όπως και διαδικτυακούς μεσάζοντες στο ανοικτό και στο κλειστό διαδίκτυο (dark web) αλλά και πτυχές που διευκολύνονται από την τεχνολογία (δραστηριότητες που συμβαίνουν με τη χρήση της τεχνολογίας και εξοπλισμού επικοινωνιών, όπως hardware και software) και που διευκολύνουν επιβλαβείς συμπεριφορές ενάντια σε γυναίκες και κορίτσια” (The OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights 2022).

Καθώς η βία στις παραπάνω παρατηρήσεις επεκτείνεται και εννοεί επίσης «επιβλαβείς συμπεριφορές», είναι εμφανές ότι συμπεριλαμβάνει την παρενόχληση, την οποία θεωρούμε ως μία ακόμη μορφή βίας. ‘στο συνεχές της βίας”. Τέλος, το Συμβούλιο της Ευρώπης, επίσης ξεκάθαρα θεωρεί τη σεξουαλική παρενόχληση, ιδιαίτερα στο χώρο εργασίας, ως μία μορφή σεξουαλικής βίας (Council of Europe 2023b).

Μορφές έμφυλης παρενόχλησης και βίας

Η έμφυλη παρενόχληση και βία μπορεί να πάρει τις παρακάτω μορφές

- **Σωματική παρενόχληση και βία**, όταν υπάρχει σωματική κακοποίηση με πρόθεση, ή η απειλή αυτής, ή η άρνηση του ελέγχου στο σώμα κάποιου, καθώς και ο περιορισμός της αυτοδιάθεσής του/ της. Αυτός είναι ένας τύπος βίας που δεν είναι σεξουαλικός και περιλαμβάνει πράξεις που μπορεί να βλάψουν ή να προκαλούν δυσφορία. Μπορεί να επιφέρει μόνιμη βλάβη, ή όχι (Council of Europe 2023).
- **Ψυχολογική βία και παρενόχληση**, όταν για παράδειγμα απειλές μπορεί να γίνουν, ακόμη και αν δεν προχωρούν σε πράξεις, αλλά δημιουργούν ένα περιβάλλον εχθρότητας. (βλ. επίσης McKinnon περί της παρενόχλησης στον εργασιακό χώρο). Η απειλή προς το άτομο εδώ βασίζεται και στο φόβο.
- **Η σεξουαλική βία και παρενόχληση** είναι η μορφή βίας που υπονοεί σεξουαλική επιβολή.
- **Οικονομική βία και παρενόχληση** έχουμε όταν η βία κυμαίνεται από κακοποίηση της ιδιοκτησίας κάποιου ως προσπάθειες να υπονομευτεί η επιβίωσή του. Η οικονομική παρενόχληση μπορεί να είναι και στέρηση πόρων (βλ. επίσης Krook και Sunin 2019).
- Επιπλέον των παραπάνω, που μπορεί να συνδυάζονται, ενώ δεν παρουσιάζονται συνήθως μόνο με μία μορφή, υπάρχει και αυτό που αποκαλείται **σημειωτική βία και παρενόχληση** – “που δεν είναι μόνο μέρος ενός ευρύτερου συνεχούς βίας, αλλά και η πιο διαδεδομένη, η πιο κεκαλυμμένη, και η πιο συνηθισμένη και φτηνή μορφή βίας ενάντια στις γυναίκες”, όπως και η συμβολική βία και παρενόχληση (Krook και Sunin 2019).

- **Η Συμβολική βία** (Krook και Sanin 2019) είναι η βία που έχει ως στόχο να διατηρεί την πατριαρχική ιεραρχία άθικτη, και επιχειρεί να τιμωρεί το θύμα επειδή προσπάθησε να εξουδετερώσει τα στερεότυπα. Παράλληλα, επιβραβεύει τους δράστες ψυχολογικά, κολακεύοντας την ανώτερη ιδέα τους για τον εαυτό τους.
- **Η σημειωτική βία και παρενόχληση** ενεργεί μέσω της υποτίμησης και της σεξιστικής αναπαράστασης και γλώσσας.

Σε μία συμβολική εξουδετέρωση, οι γυναίκες αρχικά **εξουδετερώνονται ως ενεργά άτομα στην πολιτική φαντασία του κοινού**, μέσα από αποκλεισμό και με το να τις αγνοούν.

Δεύτερον, **εξουδετερώνονται λεκτικά**, όταν δεν υπάρχουν αποδεκτές λεκτικές μορφές του θηλυκού γένους.

Τρίτον, **εξουδετερώνονται μέσω της μισογυνικής γλώσσας**, (θυμηθείτε τη λέξη 'Bitch' [σκύλα], για τη Hilary Clinton στην καμπάνια του Trump (Krook και Sanin 2019).

Η σεξουαλική παρενόχληση και βία ως δομικό / θεσμικό κοινωνικό και πολιτικό πρόβλημα

Η συμβολική και σημειωτική βία και παρενόχληση είναι μέρος αυτού που μπορεί να ιδωθεί ως κύκλος εξουσίας, ελέγχου πάνω στην αυτοδιάθεση των γυναικών. Οι ιεραρχικές κοινωνικές και πολιτικές δομές και θεσμοί μπορεί να επιτίθενται στις γυναίκες και άλλες μειονότητες που τις θεωρούν μειονότητες εξαιτίας της σεξουαλικότητάς τους, για να ασκήσουν αυτό που μπορεί να ιδωθεί ως συμβολική /σημειωτική σεξουαλική βία και παρενόχληση ενάντια τους. Τέτοιοι θεσμοί μπορεί να είναι ένα καθεστώς Υγείας που απευθύνεται στις γυναίκες ως 'αδύναμες' ή λιγότερο πιστευτές όταν διηγούνται τα συμπτώματά τους, ή που ορίζει ως υγιές μόνο ένα γυναικείο σώμα που είναι υπερβολικά αδύνατο. Μπορεί επίσης να είναι μία εκκλησία οποιουδήποτε δόγματος που παίρνει τέτοιο ρόλο όταν και αν προσπαθεί να ελέγχει τον τρόπο

με τον οποίο η κοινωνία, και οι γυναίκες οι ίδιες βλέπουν το σώμα τους, και την ικανότητά τους να γεννούν, ή να θεωρούν με ένα δεδομένο τρόπο τη σεξουαλικότητά τους. Όταν τέτοιοι ιεραρχικοί θεσμοί προωθούν συγκεκριμένους πατριαρχικούς τρόπους να βλέπει κάποιος το έμφυλο σώμα, τότε μπορεί να είναι φορείς θεσμικής παρενόχλησης. Στην περίπτωση της οποιασδήποτε εκκλησίας, οποιουδήποτε δόγματος, όταν απαιτεί ότι οι γυναίκες θα κάνουν παιδιά, ή τις θεωρεί ‘διαβολικούς πειρασμούς’ όταν δείχνουν το σώμα τους, και στην περίπτωση άλλων θεσμών όταν πιθανά ιατρικά κατεστημένα όπου οι γιατροί αντιμετωπίζουν τα σώματα των γυναικών με πατριαρχικούς τρόπους (όπως στην περίπτωση της κανονικοποίησης του λεγόμενου “husband stitch” - του περισσευόμενου ράμματος σε γυναίκες που μόλις τεκνοποίησαν, με σκοπό την ευχαρίστηση του συζύγου τους) (National organization for women 2021, Murray 2022)

Η αναφορά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ‘Criminalisation of Gender Based Violence against women in European States, including ICT-facilitated violence’ (2021), παρουσιάζει μία σειρά κοινωνικών και πολιτικών μορφών έμφυλης παρενόχλησης και βίας, που φανερώνει το ότι η παρενόχληση είναι ευρεία.

Η Αναφορά αναφέρεται σε:

- μη συναινετική διανομή σεξουαλικών εικόνων,
- μη συναινετική παρακολούθηση (stalking) ,
- σεξιστικό λόγο μίσους,
- επιβαλλόμενους γάμους (forced marriages),
- οικιακή βία,
- γυναικοκτονίες,
- ακρωτηριασμό γυναικείων γεννητικών οργάνων και άλλες μορφές ελέγχου των σωμάτων των γυναικών ως μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Οι παραπάνω δομικές περιπτώσεις συνδέονται περαιτέρω με τρεις μορφές δομικής σεξουαλικής παρενόχλησης, που σχετίζεται με τον κοινωνικό και πολιτικό έλεγχο των γυναικών καθώς και των μελών της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ +:

- έμφυλη αντικειμενοποίηση
- έμφυλη σεξουαλικοποίηση - υπερσεξουαλικοποίηση
- έμφυλη αναγωγή των γυναικών σε μικρά παιδιά χωρίς αυτοδιάθεση (Καναούτη, 2023).

Η αναγωγή των γυναικών σε μικρά παιδιά είναι εμφανής στους τρόπους με τους οποίους οι γυναίκες κρίνονται ανίκανες ή χωρίς θέληση να παίρνουν ευθύνες στη δημόσια σφαίρα – κάτι που συνδέεται με τη μία από τις δύο παραμέτρους της σημειωτικής βίας, όπως την ορίζει η Krook (οι γυναίκες ως ανίκανες) (Krook 2022, Κακεπάκη 2023). Η αντικειμενοποίηση συνδέεται με το ότι οι γυναίκες γίνονται αόρατες, είτε με το να τις αγνοούν ως άτομα, είτε με άλλους τρόπους, που είναι η δεύτερη μορφή της σημειωτικής βίας όπως την ορίζει η Krook.

Ο τρίτος τρόπος δομικής σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης είναι η υπερσεξουαλικοποίηση – ή απλά σεξουαλικοποίηση. “Υπερσεξουαλικοποίηση, ή σεξουαλικοποίηση του δημόσιου χώρου, είναι η απόδοση από τα ΜΜΕ σεξουαλικού χαρακτήρα σε ένα προϊόν ή συμπεριφορά που δεν έχει κάτι να κάνει με τη σεξουαλικότητα. Η υπερσεξουαλικοποίηση μπορεί να βρίσκεται σε περιοδικά, σε βίντεο, σε ταινίες, στη βιομηχανία της μόδας και ιδιαίτερα στη διαφήμιση. Τέτοιες πρακτικές μπορεί

Να ανάγουν τη σεξουαλικότητα σε κάτι ευτελές

Να χρησιμοποιούν σεξουαλικά στερεότυπα

Να χρησιμοποιούν το γυναικείο σώμα” (see Quebec government, Effects of stereotypes on personal development 2023).

Τέτοιες πρακτικές προωθούν μία κανονικοποίηση του λεγόμενου ‘porno chic’ μίας τάσης που ‘έχει να κάνει με την μίμηση πορνογραφικών εικόνων για να μεγαλώσουν πωλήσεις» (ibid.) ή να εκλύουν κοινά /θεατές. Αυτή η κανονικοποίηση υπηρετεί πατριαρχικές ιδέες για το γυναικείο σώμα, και μπορεί να ιδωθεί ως μερικώς κάτι που κανονικοποιεί και τη σεξουαλική παρενόχληση και βία.

Προτάσεις για κάλυψη από τα ΜΜΕ της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας online και offline

Η κάλυψη από τα ΜΜΕ της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, online και offline, μπορεί να διαμορφωθεί σε σχέση με την υποστήριξη των επιζωσών, μέσα από προτάσεις όπως οι ακόλουθες:

1.

Να καταλαβαίνουμε ότι κάθε περίπτωση είναι διαφορετική, και ότι τα πράγματα δεν μπορούν να γενικεύονται χωρίς διάκριση. Αυτό διασφαλίζει σεβασμό για το επιζών άτομο, και την προσπάθεια να κατανοήσουμε τις ειδικές συνθήκες, χωρίς γενικεύσεις που είναι στερεοτυπικές.

2.

Να κάνουμε εμφανείς τους δεσμούς ανάμεσα σε παρενόχληση και βία, αποφεύγοντας έτσι το να απορρίπτεται ως άσχετη ή λιγότερη σημαντική η παρενόχληση.

3.

Να εξετάζουμε το περιβάλλον του θέματος και τις αιτίες του, που μπορεί να είναι κοινωνικές, πολιτικές, πολιτισμικές, δομικές (όπως και οι τύποι της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας που είδαμε παραπάνω).

4.

Να ρωτάμε τη γνώμη των ειδικών, και μάλιστα γυναικών ειδικών, και μελών της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ+, κάνοντας προσπάθεια να μετακινηθούμε από ένα σκηνικό μονίμως ανδρών ειδικών.

5.

Να προσπαθούμε να μαθαίνουμε για τα θέματα αυτά συνεχώς, χρησιμοποιώντας Οδηγούς και ευκαιρίες, και να μοιραζόμαστε έτσι εμπειρίες και ειδικότητες.

6.

Να καθιστούμε εμφανές ότι τα έμφυλα θέματα δεν είναι μόνο γυναικεία θέματα. Η διαθεματικότητα, τα θέματα των μειονοτήτων, μπορούν να είναι βοηθητικά στο να καταλάβουμε και στο να κάνουμε τους άλλους να καταλάβουν.

7.

Να εξασφαλίζουμε την ιδιωτικότητα των επιζωσών, με το να μην δημοσιεύεται τίποτα που δεν έχουν επιτρέψει ρητά.

8.

Να ζητάμε νομική συμβουλή, για να είμαστε γνώστες των νόμων για κάθε υπόθεση.

9.

Να κάνουμε μία λίστα ειδικών και πηγών, όπως και υποστηρικτικών οργανώσεων.

10.

Να χρησιμοποιούμε τα παραπάνω για να δώσουμε μία καθαρότερη εικόνα του θέματος, έτσι ώστε να μην αναφέρουμε μόνο το τί έγινε, αλλά και πώς αυτό μπορεί να αντιμετωπίζεται στο μέλλον, κοινωνικά, πολιτικά, προσωπικά, και μέσω θεσμών.

11.

Να γνωρίζουμε τις θεωρίες περί του ιδανικού θύματος, που εξηγούν ότι στερεοτυπικές εικόνες των επιζωσών κολακεύουν ιδέες του πώς πρέπει να είναι μία επιζώσα, ως απολύτως αδύναμη, ως κάποια που ποτέ δεν αντεπιτίθεται, αφού σε αντίθετη περίπτωση τα στοιχεία δεν θα μπορούν να πείσουν το κοινό ότι όντως είναι επιζώσα σεξουαλικής παρενόχλησης / βίας (see Lewis et al. 2021)

12.

Να προωθούμε τις φωνές των επιζωσών, με συναίνεση που θα ζητείται και θα δίνεται με κάθε τους νέα συμβολή στο θέμα.

13.

Να εκπαιδούμε τον εαυτό / τις εαυτές μας περί της ορολογίας έμφυλης βίας, ώστε η γλώσσα μας να μην επαναθυματοποιεί ή κάνει trigger στις επιζώσες.

14.

Να εκπαιδούμε τον εαυτό μας / τις εαυτές μας ώστε να αποφεύγουμε εικόνες που επαναθυματοποιούν.

15.

Να εκπαιδεύουμε τους εαυτούς μας / τις εαυτές μας περί της ψυχολογίας των επιζώσων.

16.

Να εκπαιδεύουμε τις εαυτές μας σχετικά με την ψυχολογία αυτών που έρχονται σε επαφή με το τραύμα, ώστε να χειριζόμαστε αυτά τα θέματα χωρίς να πληγώνουμε τον ψυχισμό μας, ιδιαίτερα αν είμαστε οι ίδιες επιζώσες.

17.

Επιπλέον με το παραπάνω, να μπορούμε **να δημιουργήσουμε μία υποστηρικτική ομάδα συναδέλφων** (Gerakoulou, 2023).

18.

Να είμαστε πάντα ανοικτές στο να διορθώνουμε τις εαυτές μας. Ο σεξισμός είναι συχνά εσωτερικευμένος, τόσο που μπορεί να μην καταλαβαίνουμε ότι τον έχουμε μέσα μας. Γνωρίζοντας ότι έχουμε τις καλύτερες προθέσεις, πρέπει να γνωρίζουμε και ότι δεν είναι αρκετές. Την ίδια στιγμή, αυτή η πρακτική αποφεύγει και το στίγμα σε δημοσιογράφους που κάνουν λάθη χωρίς να έχουν αυτή την πρόθεση (παρόλο που μπορεί να συμβαίνει να υπάρχουν και ΜΜΕ με τέτοιες επιλογές).

19.

Να επιτρέπουμε τη σεξιστική συμπεριφορά και σε ανθρώπους που δεν το περιμένουμε – και να σεβόμαστε αυτές ως διαφορές στις γνώμη, όπως κάνουμε με τους άντρες. Να αποφεύγουμε να βλέπουμε τα πράγματα σε δύο πόλους, σκεφτόμενες ότι οι γυναίκες θα είναι ενάντια του σεξισμού οπωσδήποτε, ή ότι μέλη της κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ θα φέρονται με τον τρόπο που εμείς νομίζουμε ταιριαστό (βλ. Παντελίδου – Μαλούτα 2003).

20.

Να γνωρίζουμε ότι ρεπορτάζ ενάντια στο σεξισμό δημιουργεί προηγούμενο και εκπαιδεύει τα ήθη της κοινωνίας μας.

(βλ. επίσης Center for Women’s Global Leadership, 2021: 300-301, Καναούτη, 2023).

Βιβλιογραφία

Center for Women's Global Leadership, JIG (Journalism Initiative on Gender-Based Violence), 2021, *Silence and Omissions: A Media Guide for Covering Gender-Based Violence*.

Council of Europe (2023a). Physical violence. Accessed at : <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/physical-violence>

Council of Europe (2023b). *Sexual violence*. Accessed at: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/sexual-violence>

Council of Europe (2023c). Harassment and sexual harassment. Accessed at: <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/harassment-and-sexual-harassment>

Council of Europe (2023d). Types of cyberviolence. Accessed at: <https://www.coe.int/en/web/cyberviolence/types-of-cyberviolence>

Dart Center. (2011). Reporting On Sexual Violence. Accessed at: <https://dartcenter.org/content/reporting-on-sexual-violence>

De Vido, Sara and Sosa, Lorena, 2021, 'Criminalisation of gender-based violence against women in European States, including ICT-facilitated violence: A Special Report', European Commission, European network of legal experts in gender equality and non-discrimination.

Krook, M.L. (2022), 'Semiotic Violence against Women: Theorising Harms against Female Politicians', *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 47:2, [10.1086/716642](https://doi.org/10.1086/716642)

Krook, M.L. and Sanin, J. R. (2019). 'The Cost of Doing Politics? Analyzing Violence and Harassment against Female Politicians', *Perspectives on Politics*, 18:3, 740-755, <https://doi.org/10.1017/S1537592719001397>

Lewis, Jerome A., Hamilton, James C. and Elmore, J. Dean (2021), 'Describing the Ideal Victim: A linguistic analysis of victim descriptions', *Current Psychology*, 40, 4324-4332, <https://doi.org/10.1007/s12144-019-00347-1>

MNRA- Mediterranean Network of Regulatory Authorities. (2018). *Recommendations on Media Coverage of Gender Violence*. Προέρχεται από: https://www.rirm.org/wp-content/uploads/2021/10/MNRA-Recommendations-on-media-coverage-of-media-violence_ENG.pdf

Quebec government, Effects of stereotypes on personal development (2023), accessed at <https://www.quebec.ca/en/family-and-support-for-individuals/childhood/child-development/effects-stereotypes-personal-development/effects-hypersexualization#c60982>

McKinnon, Katherine (1979) Sexual Harassment of Working Women, New Haven, CT: Yale University Press.

Murray, Daisy (2022, January 26), 'Husband Stitch' and 'Virginity Repair' Procedures are set to become illegal and it's about time', *Elle*, <https://www.elle.com/uk/life-and-culture/culture/news/a41294/what-is-the-husband-stitch/>, accessed 30 July 2023.

National Organization for Women (2021, August 4), 'The Objectification of Women's Bodies in Healthcare: The Husband Stitch', <https://now.org/blog/the-objectification-of-womens-bodies-in-healthcare-the-husband-stitch/>

Sapiro, Virginia, (2018), 'Sexual Harassment: performances of gender, sexuality, and power', *Perspectives of Politics*, Cambridge University Press, 16: 4, 1053-1066, DOI: <https://doi.org/10.1017/S1537592718002815>

The OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (2022) Addressing Violence Against Women in Politics in the OSCE Region Toolkit. Tool 1: Introduction to Violence Against Women in Politics , <https://www.osce.org/odihr/530273>

Ελληνική βιβλιογραφία

Κάββουρα, Θωμαΐς, (2023), "Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας: προσεγγίσεις των ΜΜΕ", εισήγηση κατά το Training of Trainers: Media professionals seminar II του PRESS Project, Άγιοι Θεόδωροι, Ελλάδα, 11 Ιουνίου 2023.

Χαλκιά, Αναστασία (2023), "Ερευνώντας το Αόρατο: Εγκληματολογικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία και το Διαδίκτυο", εισήγηση κατά το Training of Trainers: Media professionals seminar II του PRESS Project, Άγιοι Θεόδωροι, Ελλάδα, 18 Ιουνίου 2023.

Παντελίδου- Μαλούτα, Μάρω (2003), 'Συγκρούσεις μεταξύ γυναικών: Γιατί όχι; - Ουσιοκρατικές Προϊδεάσεις και Γυναικείες Πολιτικές αντιπαραθέσεις», στο *Όταν γυναίκες έχουν διαφορές: Αντιθέσεις και συγκρούσεις γυναικών στη σύγχρονη Ελλάδα*. Επιμ. Χριστίνα Βλαχούτσικου, Αθήνα: Μέδουσα, 164-181.

Γερακοπούλου, Πατρίτσια (2023), "Προσεγγίζοντας τα άτομα που έχουν υποστεί σεξουαλική βία και παρενόχληση: προστασία του εαυτού και του άλλου", εισήγηση κατά το Training of Trainers: Media professionals seminar II του PRESS Project, Άγιοι Θεόδωροι, Ελλάδα, 10 Ιουνίου 2023.

Κακεπάκη, Μανίνα (2023), "Βία και παρενόχληση κατά των γυναικών στην πολιτική: θεωρητικές προσεγγίσεις και εννοιολογικές διακρίσεις», εισήγηση κατά το Training of Trainers: Media professionals seminar II του PRESS Project, Άγιοι Θεόδωροι, Ελλάδα, 17 Ιουνίου 2023.

Καναούτη, Σοφία (2023), "«Ανεπαίσθητος» σεξισμός: η γλώσσα του κοινωνικά και πολιτικά αποσιωπημένου και αυτού που δεν θέλουμε να ακούσουμε, στον κόσμο της σεξουαλικής παρενόχλησης», εισήγηση κατά το Training of Trainers: Media professionals seminar II του PRESS Project, Άγιοι Θεόδωροι, Ελλάδα, 9 Ιουνίου 2023.